

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΣΥΝΤ/ΣΜΟΥ &
ΚΑΛΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗΣ**

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 9 ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ

Αθήνα, 25 / 4 /2017

Αρ. πρωτ.: ΔΝΣβ'/οικ.29145/Φ.ΕΓΚΥΚΛ.

Προς: ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

**Ταχ. Δ/ση : Χαρ. Τρικούπη 182
Ταχ. Κώδ. : 101 78**

ΘΕΜΑ: Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με το άρθρο 53 παρ.7 περ. θ' (Γενικά έξοδα και εργολαβικό όφελος) του Ν.4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)

Σχετικά με το αντικείμενο του θέματος παρέχουμε τις ακόλουθες διευκρινίσεις αναφορικά με την ορθή εφαρμογή του άρθρου 53 παρ.7 περ. θ του Ν.4412/2016 ως ακολούθως:

Α. ΓΕΝΙΚΕΣ ΘΕΩΡΗΣΕΙΣ ΚΟΣΤΟΥΣ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ο προϋπολογισμός μελέτης ενός έργου είναι η αναγκαία για τη δημοπράτησή του τελική (σε σχέση με αρχικές προεκτιμήσεις) λεπτομερής εκτίμηση του κόστους, με βάση τα στοιχεία των συμβατικών τευχών και ιδίως της τεχνικής μελέτης και των προδιαγραφών, τη δομική ανάλυση (*WBS - work breakdown structure*), τις προτεινόμενες ή δεσμευτικές μεθοδολογίες κατασκευής, το σχέδιο ανάπτυξης του έργου, τις επικρατούσες επιτόπου συνθήκες, τις τιμές υλικών, εργατικών και μηχανικού εξοπλισμού, τυχόν ειδικές απαιτήσεις και τα γενικά έξοδα του αναδόχου.

Στον κατά τα ανωτέρω προϋπολογισμό διακρίνεται:

- ✓ *Άμεσο κόστος*: είναι το συνολικό κόστος των επί μέρους εργασιών οι οποίες συνθέτουν το φυσικό αντικείμενο του έργου και περιλαμβάνουν τα κόστη υλικών (ενσωματούμενων ή χρησιμοποιούμενων), εργατικών μηχανικού εξοπλισμού και

πιθανών υπερβολών. Είναι το κόστος που μπορεί να εντοπιστεί και υπολογιστεί σε συγκεκριμένες εργασία/ες ή λειτουργία/ες. Πρόκειται για κόστος πρωτογενούς κατασκευής το οποίο αθροιζόμενο για το σύνολο των εργασιών δίνει το συνολικό άμεσο κόστος του έργου. Γενικά πρόκειται για κόστος συνδεδεμένο με τη δραστηριότητα (activity related cost)

- ✓ “Έμμεσο κόστος (γενικά έξοδα του έργου): είναι το τμήμα του κόστους του έργου, το οποίο δεν μπορεί να καταμετρηθεί σε συγκεκριμένη εργασία/ες ή λειτουργία/ες. Τέτοια είναι τα γενικά έξοδα του εργοταξίου, τα έξοδα εγγυητικών – ασφαλίσεων, τα γενικά έξοδα της επιχείρησης (το αναλογούν κόστος έδρας επιχείρησης ή/και λειτουργίας κοινοπραξίας), διάφορες κρατήσεις, φόρος εισοδήματος κ.λπ.

ΕΜΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ - ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

A. ΣΤΑΘΕΡΑ ΕΞΟΔΑ

Περιλαμβάνουν τις δαπάνες:

- Εξασφάλισης και διαρρύθμισης εργοταξιακών χώρων, για την ανέγερση κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων π.χ. γραφείων, εργαστηρίων και λοιπών εγκαταστάσεων του Αναδόχου ή άλλων, εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης
- Ανέγερσης κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων του Αναδόχου ή άλλων, εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης
- Περίφραξης ή/και διατάξεων επιτήρησης εργοταξιακών εγκαταστάσεων και χώρων εκτέλεσης εργασιών εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης
- Εξοπλισμού¹ κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων για τη διασφάλιση λειτουργικής ετοιμότητας, εξασφάλισης ύδρευσης, ηλεκτρικού ρεύματος, τηλεφωνικής σύνδεσης και αποχέτευσης, καθώς και λοιπών απαιτούμενων ευκολιών, σύμφωνα με τους όρους δημοπράτησης
- Απομάκρυνσης κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων μετά την περαίωση του έργου, καθώς και οι δαπάνες αποκατάστασης των χώρων κατά τρόπο αποδεκτό και σύμφωνα με τους εγκεκριμένους Περιβαλλοντικούς Όρους.
- Κινητοποίησης (εισκόμισης στο εργοτάξιο) του απαιτούμενου εξοπλισμού γενικής χρήσης (π.χ. γερανοί, οχήματα μεταφοράς προσωπικού), όπως προβλέπεται στο

¹ Λαμβάνεται υπόψη η τεχνική διάρκεια ζωής του αντικειμένου και η αναγκαιότητα αντικατάστασης στη διάρκεια της συμβατικής περιόδου.

χρονοδιάγραμμα του έργου και αποκινητοποίησης με το πέρας του προβλεπόμενου χρόνου απασχόλησης.

- Οι δαπάνες επισκόπησης των μελετών του έργου και τυχόν συμπληρώσεις τροποποιήσεις εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο άμεσο κόστος
- Οι δαπάνες συμπλήρωσης των ΣΑΥ/ΦΑΥ (Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας/Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας), σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.
- Για φόρους
- Για εγγυητικές ²
- Ασφάλισης του έργου ³
- Προσυμβατικού σταδίου
- Διάθεσης μέσων ατομικής προστασίας ⁴
- Για επισφαλή έξοδα πάσης φύσεως (π.χ. εξεύρεση χώρων γραφείων και λοιπών εγκαταστάσεων, χρηματοοικονομικών εξόδων, απαιτήσεων για μελέτες που μπορεί να προκύψουν κατά την πορεία των εργασιών, εκτεταμένες διαφωνίες και απαίτηση ισχυρής νομικής υποστήριξης, απαιτήσεις για μέτρα προστασίας από μη ληφθείσες υπόψη ακραίες επιτόπου συνθήκες, κλοπές μη καλυπτόμενες από ασφάλιση)

Με βάση τον ορισμό τα ΓΕ αναφέρεται μόνο στα έξοδα που επηρεάζουν και αφορούν όλες τις εργασίες και όχι αποκλειστικά κάποιες συγκεκριμένες. Υπό τη θεώρηση αυτή, το κόστος π.χ. των χωματουργικών μηχανημάτων, η εγκατάσταση παραγωγής σκυροδέματος, η εγκατάσταση και τα μηχανήματα ασφαλικών, δεν εμπίπτουν στα γενικά έξοδα εργοταξίου.

Β. ΧΡΟΝΙΚΩΣ ΣΥΝΗΡΤΗΜΕΝΑ ΕΞΟΔΑ

Περιλαμβάνουν τις δαπάνες:

- Χρήσεως - λειτουργίας των εργοταξιακών εγκαταστάσεων και ευκολιών
- Προσωπικού γενικής επιστάσεως και διοίκησης του Αναδόχου και υπό την προϋπόθεση μόνιμης και αποκλειστικής απασχόλησης στο έργο (σε περίπτωση μη

² Οι δαπάνες αυτές θεωρούνται ως σταθερές αναφερόμενες σε συγκεκριμένη συμβατική περίοδο και προϋπολογισμό ή συμβατικό τίμημα

³ Οι δαπάνες αυτές θεωρούνται ως σταθερές αναφερόμενες σε συγκεκριμένη συμβατική περίοδο και προϋπολογισμό ή συμβατικό τίμημα

⁴ Λαμβάνεται υπόψη η τεχνική διάρκεια ζωής του αντικειμένου και η αναγκαιότητα αντικατάστασης στη διάρκεια της συμβατικής περιόδου.

μόνιμης και αποκλειστικής απασχόλησης θα λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος απασχόλησης και η διαθεσιμότητα στο έργο). Ανηγμένες (περιλαμβάνονται και οι δαπάνες για προβλεπόμενες νόμιμες αποζημιώσεις). Το επιστημονικό προσωπικό και οι επιστάτες, με εξειδικευμένο αντικείμενο (π.χ. χωματουργικά, τεχνικά, ασφαλτικά) δεν περιλαμβάνονται.

- Νομικής υποστήριξης
- Εξωτερικών τεχνικών συμβούλων με ad hoc μετάκληση
- Για την εκτέλεση των καθηκόντων της παραπάνω κατηγορίας προσωπικού π.χ. χρήση αυτοκινήτων
- Λειτουργίας μηχανημάτων γενικής χρήσης π.χ. γερανοί, οχήματα μεταφοράς προσωπικού
- Μετρήσεων γενικών δεικτών και παραμέτρων που προβλέπονται στους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους και λήψη μέτρων για συμμόρφωση προς αυτούς
- Συντήρησης του έργου για τον προβλεπόμενο χρόνο
- Τόκοι κεφαλαίων κίνησης και γενικότερα χρηματοοικονομικό κόστος
- Το αναλογούν, σε σχέση με τη συμμετοχή του στον κύκλο εργασιών της επιχείρησης, κόστος έδρας επιχείρησης ή/και λειτουργίας κοινοπραξίας

ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΕΡΓΟΛΑΒΙΚΟΥ ΟΦΕΛΟΥΣ (άρθρο 53 παρ. 7.θ)					
Α . ΣΤΑΘΕΡΑ ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΕΡΓΟΥ					
A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΟΣΟΣΤΟ % ΑΜΕΣΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ (ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ)	ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ (ΜΕΛΕΤΗ ΙΟΚ -2004)	ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΥΠΕΧΩΔΕ 1/2004	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	2	3	4	5	6
A1	Εξασφάλιση και διαμόρφωση εργοταξιακών χώρων για την ανέγερση κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων π.χ. γραφείων, εργαστηρίων και λοιπών εγκαταστάσεων του Αναδόχου ή άλλων.	0,05	25,00 €/m ²		Για το έργο αναφοράς διαμόρφωση χώρου περίπου
A2	Ανέγερση κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων του Αναδόχου ή άλλων	0,20	€/m ²	(350 κύριες+220 βοηθητικές) €/m ²	
A3	Περίφραξη ή/και διατάξεις επιτήρησης εργοταξιακών εγκαταστάσεων και χώρων εκτέλεσης εργασιών	0,05	30,00 €/m	8,00 €/m ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 1.1	
A4	Εξοπλισμός κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων για τη διασφάλιση λειτουργικής ετοιμότητας, εξασφάλιση ύδρευσης, ηλεκτρικού ρεύματος, τηλεφωνικής σύνδεσης και αποχέτευσης, καθώς και λοιπών απαιτούμενων ευκολιών, σύμφωνα με τους όρους δημοπράτησης	0,75	(75,00+170,00+5,00) €/m ² εργοταξιακών εγκαταστάσεων		

A5	Απομάκρυνση κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων μετά την περαίωση του έργου, καθώς και οι δαπάνες αποκατάστασης των χώρων κατά τρόπο αποδεκτό και σύμφωνα με τους εγκεκριμένους Περιβαλλοντικούς Όρους.	0,15	(100,00+35,00) €/m2		
A6	Κινητοποίηση (εισκόμιση στο εργοτάξιο) του εξοπλισμού γενικής χρήσης, όπως προβλέπεται στο χρονοδιάγραμμα του έργου και αποκινητοποίηση (αποκόμιση) με το πέρας του προβλεπόμενου χρόνου απασχόλησης (κατ' αντιστοιχία με τα Β.5 και Β.6 κατωτέρω)	0,05			
A7	Διάθεση μέσων ατομικής προστασίας	0,02			
A8	Δαπάνες επισκόπησης των μελετών του έργου εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο άμεσο κόστος	0,30			
A9	Δαπάνες συμπλήρωσης των ΣΑΥ/ΦΑΥ (Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας/Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας) και ΠΠΕ σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.				
A10	Φόροι	3,00			Πηγή: Δ/ση Οικονομικής Διαχείρισης
A11	Εγγυητικές επιστολές	0,30			
A12	Ασφάλιση έργου	0,50			
A13	Δαπάνες προσυμβατικού σταδίου	0,08			
A14	Τα επισφαλή γενικά έξοδα πάσης φύσεως και οι δαπάνες δημοσιοποίησης των στοιχείων του έργου	0,7			
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ Α		6,15			

Β .ΧΡΟΝΙΚΩΣ ΣΥΝΗΡΤΗΜΕΝΑ ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ					
A/A	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΑΝΑΔΟΧΟΥ - ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΟΣΟΣΤΟ % ΑΜΕΣΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ (ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ)	ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΡΓΟΤΑΞΙΑΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ (ΜΕΛΕΤΗ ΙΟΚ)	ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1/2004	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
B1	Χρήση - λειτουργία των εργοταξιακών εγκαταστάσεων και ευκολιών	0,70			
B2	Προσωπικό γενικής επιστάσις και διοίκησης του Αναδόχου	4,00			
B3	Νομική υποστήριξη	0,06		Παρ. 2.5.1	
B4	Εξωτερικοί τεχνικοί σύμβουλοι με ad hoc μετάκληση	0,24		Παρ. 2.6	
B5	Για την εκτέλεση των καθηκόντων της παραπάνω κατηγορίας προσωπικού B2 π.χ. χρήση αυτοκινήτων	0,6			
B6	Λειτουργία μηχανημάτων γενικής χρήσης π.χ. γερανοί, οχήματα μεταφοράς προσωπικού	0,30			
B7	Μετρήσεις γενικών δεικτών και παραμέτρων που προβλέπονται στους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς και λοιπούς όρους και λήψη μέτρων για συμμόρφωση προς αυτούς	0,20		Min 0,35% του Π.Π. (προυπι/σμού προσφοράς) Παρ.2.7	
B8	Συντήρηση του έργου για τον προβλεπόμενο χρόνο	0,25		0,30% του Π.Π. Παρ.2.5.7	

B9	Τόκοι κεφαλαίων κίνησης και γενικότερα χρηματοοικονομικό κόστος και κόστος δέσμευσης καταθέσεων για εγγυητικές	0,8			
B10	Το αναλογούν, σε σχέση με τη συμμετοχή του έργου στον κύκλο εργασιών της επιχείρησης, κόστος έδρας επιχείρησης ή/και λειτουργίας κοινοπραξίας	2,2	2,5 – 4%	4,00% Π.Υ. Παρ.3.1	Παραδοχές: Λαμβάνεται ποσοστό 2,2 που αντιστοιχεί σε μικρότερο από το κατώτατο αρχικώς προβλεφθέν όριο στα δύο κείμενα αναφοράς, καθώς λαμβάνεται υπόψη η συμμετοχή στον συνολικό κύκλο εργασιών
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ Β		9,35			
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ Α+Β (ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΕΡΓΟΥ)		15,50			
ΕΥΛΟΓΟ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΟ ΟΦΕΛΟΣ		2,5			
ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΕΡΓΟΛΑΒΙΚΟΥ ΟΦΕΛΟΥΣ		18,00			

Πρόκειται για μια πρώτη, αδρή προσέγγιση για την κατανομή των επιμέρους ποσοστών του εμμέσου κόστους του έργου δηλαδή των Γενικών Εξόδων και ενός ευλόγου προσδοκώμενου Εργολαβικού Οφέλους (ΓΕ&ΟΕ). Η θεώρηση έγινε με κάποιες «μέσες» συνθήκες δηλαδή έργο προϋπολογισμού της τάξεως 1.000.000 συμβατικής διάρκειας 12 μηνών. Επιλέχθηκε να δοθεί η «μέση» θεώρηση με μια συγκεκριμένη τιμή όπως είναι η προσέγγιση του ν. 4412/2016 (άρθρο 53 παρ. 7.θ), έναντι παράθεσης εύρους διακύμανσης τιμών και ποσοστών (π.χ. για κάλυψη ειδικών συνθηκών και καταστάσεων, γεωγραφικές παράμετροι, κατηγοριοποίηση έργων με βάση τον προϋπολογισμό, τη λειτουργία (ΟΔΟ, ΛΙΜ, ΥΔΡ) κ.α.).

Χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από την μελέτη του ΙΟΚ «Σύστημα προσδιορισμού εμμέσου κόστους των έργων» (2004) και την εγκύκλιο Δ17α/3/1/ΦΝ 402/9-1-2004 του ΥΠΕΧΩΔΕ προσαρμοσμένα στη σημερινή οικονομική κατάσταση. Το κόστος των εγγυητικών προέκυψε από το μέσο επιτόκιο τριμήνου

προμήθειας εγγυητικών (καλής εκτέλεσης, αντικατάστασης δεκάτων, λήψης προκαταβολής, παρακαταθήκης υλικών) των Τραπεζών (Εθνική, ΑΛΦΑ, Eurobank, Πειραιώς) και του ΤΣΜΕΔΕ. Στους φόρους έχει ληφθεί υπόψη μόνο ο φόρος εργοληπτών 3% (υπάρχει επίσης η κράτηση υπέρ ΕΑΑΔΗΣΥ με το σχετικό χαρτόσημο, ενώ η κράτηση υπέρ ΕΜΠ θεωρήθηκε ότι καταργήθηκε).

Στη στήλη 1 η περιγραφή των δραστηριοτήτων/δαπανών όπως αναλύεται παραπάνω στον καθορισμό του περιεχομένου των Γενικών Εξόδων του Έργου. Στις στήλες 3,4,5 τα ελάχιστα στοιχεία που εντοπίστηκαν στην Εγκύκλιο 1/2004, στη Μελέτη του ΙΟΚ, κ.α.

Στη στήλη 2 τα προτεινόμενα ποσοστά επί του Προϋπολογισμού Υπηρεσίας (δημοπράτησης) που προέκυψαν (κατ' ανάγκη) σε συνάντησεις της Ομάδας Εργασίας με Delphi method.

Τα προκύπτοντα ποσοστά των Γενικών Εξόδων του Έργου ανέρχονται σε 15,5% και με την θεώρηση ότι το εύλογο προσδοκώμενο όφελος ανέρχεται σε 2,5% προκύπτει τελικό σύνολο ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΕΡΓΟΛΑΒΙΚΟΥ ΟΦΕΛΟΥΣ 18%.

Εφόσον απαιτηθεί περαιτέρω ενδελεχής ανάλυση και τεκμηρίωση των κατά τα ανωτέρω ποσοστών, να ληφθεί υπόψη ότι κάτι τέτοιο θα μπορεί να είναι διαθέσιμο σε διάστημα όχι μικρότερο των δύο μηνών και με την υποστήριξη της ΟΕ (ή όποιας συσταθεί για το σκοπό αυτό) από κάποιους εξειδικευμένους συμβούλους για την τεκμηρίωση συγκεκριμένων στοιχείων κόστους (π.χ. χρηματοοικονομικό κόστος, ασφάλιση έργου).

Προτείνεται το όλο ζήτημα να εξεταστεί και να αποτελέσει αντικείμενο της σύνταξης του Κανονισμού Αναλυτικών Τιμολογίων. Επιπλέον θα πρέπει να επαναδιατυπωθούν οι γενικοί όροι των περιγραφικών τιμολογίων για τα οποία ήδη γνωμοδότησε το Συμβούλιο, μετά την οριστικοποίηση του παρόντος.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΙΡΤΖΗΣ